



Izhaja vsako sredo. — Naročnina za celo leto 30 Din, za pol leta 15 Din, za inozemstvo za celo leto 50 Din. — Inserati po tarifi. — Pismenim vprašanjem naj se priloži znamko za odgovor. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. — Plača in toži se v Ljubljani. — Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ulici št. 7. — Telefon inter. št. 32-59. Račun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Brez dela ni jela!

Kdo trpi vsled krize? — Kmetje, delavci, uradniki in obrtniki v krizi — Kaj pa banke in veleindustrija? — Vsi delovni sloji morajo nastopati složno!

Danes je znano in tudi splošno priznано dejstvo, da se je splošna gospodarska kriza začela s padcem cen kmetijskih pridelkov; ta padec je bil posledica ogromne žitne nadprodukcije na vsem svetu, zadel pa je najhujše tiste dežele, kjer je proizvodnja žita zaradi neugodnih prirodnih razmer znatno dražja kakor pa tam, kjer ni treba posebnega truda, pa zemlja vseeno bogato rodi. »Rodovitne« dežele (Kanada, Argentinijska) so potisnile manj rodovitne na svetovnem trgu popolnoma na stran, tako da n. pr. za naše pridelke na svetovnem trgu ni več prostora. To stanje bo, kakor vse kaže, trajalo še naprej, in sicer toliko bolj, ker omogoča moderna tehnika obdelovanja zemlje tudi onim deželam samopreskrbo, ki so doslej žito uvažale (Avstrija, Italija, Nemčija). Krize poljedelstva torej še ne utegne biti kmalu konec.

Vpliv krize na delovne stanove

Kriza v kmetijstvu pa ni zadela le kmetov, ampak tudi vse tiste stanove, katerih pridobitno življenje je več ali manj odvisno od bogastva oziroma revščine kmetov: obrtnike, trgovce, delavce in uradništvo.

Večina obrtnikov je delala in še dela za kmete. Če imajo kmetje dovolj denarja, naročajo obrtne izdelke: orodje, pohištvo, obleko, obuvalo. Če pa so kmetje suhi, tudi obrtniki nimajo naročil in zaradi tega tudi obrtniki od znižanja cen živila nimajo nič. — Kaj pomagajo obrtniku znižane cene živila, če pa že zaradi manjšega zaslužka niti teh cen ne zmore ali pa le težko? In kakor z obrtniki, tako je tudi s trgovci in z uradniki.

Najhujše pa so prizadeti delavci. Stara stvar je, da podjetniki delavcem takoj znižajo plače, čim se kruh poceni. Znižana plača pa onemogoča delavcu nabavo raznih industrijskih proizvodov (obleke, perila itd.) in posledica tega je splošen zastoj v industrijski produkciji, ker odpadejo kot odjemalci kmetje, delavci, obrtniki in uradniki. Posledica zastoja v industriji pa je vedno večja brezposelnost, kar krizo zopet le poostruje.

Samo eden se drži!

Splošen padec cen in splošno obubožanje se danes ustavlja samo pred eno trdnjavo: pred organiziranim velekapitalom (velebanke in od njih financirana veleindustrija).

Večina bank in veleindustrij so danes delniške družbe. Človek bi mislil, da bo sledila padcu ali pa dvigu drugih cen tudi delnica in v rednih razmerah se to tudi dogaja: če fabrika dobro gre in je čist dobiček velik, zraste tudi vrednost delnice, ker odpade nanjo večji del

dobička kakor pa odpade takrat, če fabrika slabo gre. Pri nas pa tega ni! Pri nas so se postavili organizirani kapitalisti na stališče, da vrednost delnice ne sme pasti in da mora ta ali ona delnica vedno nesti svojih 10 ali pa še več procentov (za sto), če fabrika dobro dela ali pa slabo! Organiziranemu kapitalu pri nas je vseeno, če hodi ves svet gol in bos okrog, in vseeno mu je, če strada na tisoče brezposelnih, samo da se vrednost delnice drži!

Nevzdržno stanje.

To stanje pa je trajno nevzdržno, kajti to nikakor ne gre, da žive tisoči in milijoni v pomanjkanju, samo da nosi delniški kapital svoje neizpremenjene dobičke.

Časopisi poročajo, da so se delničarji v raznih državah sami prestovoljno odrekli svojih »dividend«, da bi tudi oni na svoj način pomagali omiliti splošno stisko s tem, da se je tudi industrijsko blago pocenilo. Pri nas se kaj takega nikomur niti ne sanja!

Pri nas so se prvi žrtvovali kmetje. Njim so sledili delavci (znižanje mezd). Potem so prišli na vrsto uradniki (znižanje plač). Tu pa se je nekaj ustavilo: delnica je sveta in moč velekapitala je »nedotakljiva«.

Bogata Trboveljska družba n. pr. je znižala prav občutno dohodke svojega delavstva in zapira rov za rovom — cena premoga pa je vedno enaka ali pa še višja. Prav tako je s cementom. In prav tako je na Jesenicah. Pa kaj naj naštevamo? Povsod je enako, kjer ima odločilno besedo velekapital!

Proti takim zlorabam moči velekapitala pa ni druge pomoči kakor združitev vseh delovnih stanov v eno samo močno obrambno in tudi napadalno črto! Če se je dalo streti nekdanje neomejeno moč agrarnega fevdalstva, bo gotovo mogoče streti tudi zlorabe, ki jih imajo na vesti finančni in industrijski baroni. Pogoj pa je: sloga vseh delovnih stanov!

Podonavje in mi

Za konec tega tedna napovedujejo novo konferenco podonavskih držav in velesil, ki se bo sestala v italijansko-švicarskem obmejnem mestu Lugano. Na tej konferenci bodo, kakor napovedujejo, nadaljevali pogajanja, ki so jih začeli v Londonu, ki pa so potekla brezuspešno.

Kakor smo že poročali, je glavni namen vseh

»podonavskih« konferenc gospodarsko zблиžanje Avstrije, Češke, Ogrske, Rumunije in Jugoslavije, da bi se na ta način omilila težka gospodarska kriza, pod katero trpe vse našteje države.

Gospodarsko zблиžanje pa si različni politiki zamišljajo zelo različno: eni predlagajo, naj bi se ustanovila med naštetimi državami ožja ali širša carinska zveza, drugi nasvetujejo vpeljavo enotnega denarja, tretji bi radi videli celó neko politično skupnost, kar bi pomenilo nekako obnovljeno Avstrijo itd. Vsak od teh nasvetov pa zadeva v praksi na velike težkoče.

Poglejmo n. p. carinsko zvezo. Skupne carine zahtevajo pač skupno in enotno gospodarsko politiko — taka politika pa je nemogoča brez skupne splošne politike! Skupna splošna politika pa je zopet nemogoča, dokler so našteje države neodvisne. Prav iz istih razlogov pa je tudi nemogoča skupna valuta (enoten denar).

Kdor količaj pozna gospodarski stroj podonavskih držav, ta ve tudi, da je za dvig gospodarstva v teh deželah mogoča samo ena pot: odpreti trg za agrarne produkte Podonavja, ker so vse te države — izvzemši Avstrije in del Češke — izrazito agrarne. Dokler te države ne bodo mogle ugodno prodajati svojih poljedelskih pridelkov kjerkoli, tako dolgo ne bodo imele kaj prida denarja. Trg za poljedelske proizvode pa bo še dolgo omejen, ker imata Anglija in Francija vsega dovolj doma, Nemčija in Italija pa, ki bi nekaj našega žita itd. lahko odkupile, pa iz političnih ozirov ne prihajata v poštev.

Iz te zagale hočejo nekateri najti izhod tako, da bi Avstrija in Češka dajale drugim podonavskim državam industrije, mi pa obema žito. Temu načinu se sicer silno upirajo avstrijski in nemški kmetje, toda nemogoče ni, da načrt prodre v eni ali drugi obliki. Zato pa je vredno, da si ga ogledamo natančneje in presodimo, kaj bi izvedba tega načrta pomenila za nas.

Za našo državno skupnost bi tak načrt mogoče ne bil slab, ker bi šlo žito iz naše države na Češko in v Avstrijo. Za Dravsko banovino pa bi pomenila izvedba tega načrta hud udarec.

Za izvoz žita namreč Dravska banovina ne prihaja v poštev, ker smo glede žita pasivni in ga moramo mi sami dokupovati. Zato bi lahko izvažali le živino in les — tega pa imajo v Avstriji in na Češkem sami preveč.

Na drugi strani pa bi se odprle meje prav na široko avstrijski in češki industriji, s katero naša domača industrija in obrt nikakor ne moreta konkurirati. Nočemo zagovarjati prekomernih dobičkov, ki jih spravljajo nekatere naše industrije v svoj žep na račun visokih carin; toda to se da popraviti. Če bi pa imela tuja industrija k nam svoboden dostop, bi bila naša industrija in obrt na tleh, s tem pa bi prišlo na tisoče naših delavcev ob kruh in zaslužek.

Tujo industrijo bi lahko spustili k nam mogoče le pod pogojem, da zaposli trajno nekaj tisoč naših delavcev, drugače pa ne.

Narodni poslanec Gajšek o trošarinskem vprašanju

Gospodje narodni poslanci! Predstoječi trošarinski zakon je korak k ublaženju gospodarske krize po načrtu kraljevske vlade in narodne skupščine. Dosti se je razpravljalo v finančnem odboru o tem zakonu in donešenih je bilo veliko predlogov, za popolno odpravo trošarine ter za prosto trgovino z vinom po producentih in drugo. Predloženi predlog je kompromisni predlog. Vprašanje odprave trošarine je socialno vprašanje, kajti od vinogradništva živi v naši državi en milijon ljudi. Nasvetuje se vinogradništvu, naj spremene vinograde v sadonostnike, kar pa ni mogoče, ker vemo, da drevo potrebuje osem do deset let predno rodi. Kam naj gredo do takrat vsi viničarji in vinogradniške rodbine, katerih edini dohodek je vinograd. Pri preureditvi trošarinskega vprašanja moramo imeti v vidu predvsem dva stanova: vinogradnike in gostilničarstvo. Nadalje zavisí od tega vprašanja financiranje samouprav banovine in občin.

Z znižanjem trošarine ter z dovoljenjem prodaje vina od pet litrov naprej po producentih na kmetih ter od deset litrov naprej v mestih in trgih se bode predvsem dvignil konzum vina, na tak način bode proizvajalec prišel lažje do denarja, čeprav ne bo dobil celega zneska naenkrat. Danes, ko je kmet vinogradnik v najhujši stiski, ker celo leto navzlic polnim kletem ne more pridelka prodati, bo vesel, ako ga bo v maloprodaji vsaj spravil nekaj v denar. V vinogradniških vaseh vlada danes tako uboštvó, da cela vas ne premore 100 Din. To so pokazale tudi vse rubežni, ki so ostale brezuspešne, bodisi izvršene od države ali od privatnikov. Povečanje konzuma vina bi pripeljalo tudi do razširjenja pijančevanja. Ali mi vemo, da se s takimi sredstvi, kakor so povečanje trošarine in zakonita prepoved pijančevanja, ne dosežejo nobeni povoljni uspehi. Zvišanje cene tobaku ni zmanjšalo število kadilcev. Tudi Amerika nam nudi dosti jasen dokaz, da vsled prepovedi proizvodnje in uživanja alkohola pijančevanje ni prenehalo, ampak so

pivci vedno našli pota, da so prišli do pijače. Narod je treba vzgajati kulturno in mu tako vcepljati v srce razsodnost in treznost ter ga voditi po tej pravi poti.

Vprašanje gostilničarstva je posebno važno za našo ter Primorsko banovino s stališča tujskega prometa. Znano je, da pri naša tujski promet letno državi do šeststo milijonov dohodka. Brez urejenega gostilničarstva pa je vsak uspešen tujski promet izključen. Konkurenca, ki jo bodo delali vinogradniki gostilničarjem z domačo prodajo vina, bode posebno v začetku, dokler se zaloge vina ne zmanjšajo, jako občutna. Država bo morala to upoštevati pri odmeri davka gostilničarjem, ker je jasno, da se bode konzum vina v gostilnah zmanjšal in bo s tem padla tudi davčna moč gostilničarjev.

Naše samoupravne edinice bodo pri zmanjšanju trošarine utrpeli mnogo na svojih dohodkih. Dravska banovina je dobivala letno na trošarini 30.000.000 Din. Osemdešet procentov naših občin gradi svoj proračun na trošarini. Slovenske občine nimajo svojega lastnega premoženja in so vezane na občinske davke in doklade. V najkrajšem času se bo moralo urediti vprašanje financiranja naših občin, da preje ne izkrevave davkoplačevalci vsled vedno zvišanih doklad. Občinam se nakladajo dnevno večja bremena, dohodki pa so vedno manjši. Zakon o narodnih šolah nalaga občinam, da skrbijo za stanovanje in kurivo učiteljem ter plačujejo nagrado vero učiteljem. Po zakonu o notranji upravi pa so dolžne naše občine skrbeti za poslopja sreskih načelstev. To so danes najtežja bremena, ki so jih občine v zadnjem času od države prevzele. Skrbeti pa morajo občine tudi za razne uslužbenke, kakor babice, zdravniške, živinozdravnika ter plačevati nagrade konjačem. Predlagam, da se zakona o narodnih šolah in notranji upravi spremenita tako, da se občinam odvzamejo prednavedena bremena, vse to do konca tekočega leta, od katere dobe bode občinam dovoljeno pobirati samo 50 Din trošarine od hektolitra.

tizacijo. Dandanes bi zadostovalo za hipoteko največ 7%, za kupčijski dobiček največ 10%, toda procenti ne padejo, da si bi že davno morali pasti! Denarni zavodi, poslušajte!

Tudi spekulacije z ujmami, povodnjami, podporami, sušo in podobnimi nesrečami na račun davkoplačevalca so bile neumestne. Dandanes so jeli zahtevati odpis davkov, zlasti zaostankov iz prejšnjih let. Taka politika je nevarna, ker bi nastal splošen prejudic; tudi davki sami na sebi niso visoki, visoke so doklade ob slabem gospodarstvu, a te si korporacije same nakladajo in določajo. Poleg tega plačuje domače prebivalstvo redno in točno; največ zaostankov je pri velepodjetjih, inozemskih strankah, ki bi rade ves primankljaj zvalile na državo in uslužbenke: dividende in provizije naj bi ostale nedotaknjene! — Ne pustimo se za nos voditi ne tako, ne tako v škodo točno plačujočih davkoplačevalcev.

Od vsega najvažnejša, seveda, je valuta. Kilo mesa ali krompirja ima enako redilno vrednost za vse ljudi na svetu; toda to redilno vrednost ne plačujemo vsi v enakem razmerju, ker ni to razmerje v valuti enako porazdeljeno. Anglija n. pr. gotovo ni niti zdaleka tako rodovitna kakor Indija: in vendar zavisí ne le politično, tudi gospodarsko druga od prve in ne prva od druge, ker valuta določa London in ne Kalkuta. Prav tako je pri drugih državah, ne izvemši Jugoslavije! Kako naj torej država računa z odplačevanjem inozemskih dolgov, ko valuta na borzah valovi kakor morje ob plimi in oseki? Točno gospodarstvo je nemogoče; države dolžnice so dandanes v rokah borze! Ali so države dolžne svoje gospodarstvo naslanjati na tak povsem nezanesljiv in tudi povsem samovoljen temelj? Mislim da ne!

Iz takih razmer nastajajo milijonske obresti od državnih dolgov, nezanesljiva vrednost denarja in valoveče cene; iz takih cen nastane draginja, izkoriščana po spekulaciji; nastanejo preračunane insolvente industrijskih podjetij: brez posla postanejo rudniki, tovarne, uslužbenki, za njimi trgovci in obrtniki, moč davkov in doklad peša in škoduje upravi! Ves aparat se polagoma ustavlja. Kaj pa ondi, kjer inozemska spekulacija nalašče naredi zmedo, da bi lažje ribarili v kalnem? Temu mora le energična zakonodaja odpomoči: poddržavljenje, odiranje inozemskega blaga, ustanavljanje lastnih podjetij za vse, kar sami potrebujemo. V tem oziru smo prvih deset let neizmerno zamudili s slabimi, nevednimi in celo zlohotnimi javnimi zastopniki.

Svojčas je veljalo: *Justitia fundamentum regnorum*; dandanes velja: *Finantia fundamentum regni*; mesto načel in nazorov velja dandanes varčnost, umno gospodarstvo in lastna pridobitnost. Dovolj nas je, da moremo živeti brez drugih! **Posestnik.**

Vode naraščajo

Vsled obilnega deževja so Sava, Donava in njihovi pritoki silno narastli. Voda je poplavlila ogromna polja in podrla v raznih mestih na stotine hiš. Samo v Sremski Mitrovici je porušila 400 zgradb. Ljudje beže v bližnje gore brez hrane in obleke. Beda je nepopisna.

Pomanjkljivosti kože

kot solnčne pege, mozolje, gube, lišaje itd. bi se moralo zdraviti samo s sredstvi, katera medicinsko učinkujejo. Fellerjeva Elsa-pomada za zaščito lica in kože je brez pogoja zanesljiva. Za vnaprej poslanih 40 dinarjev 2 lončka franko, po povzetju 10 Din več. Isto toliko stane Fellerjeva močna Elsa-pomada za rast las. Oboje se naroča pri lekarnarju Eugen V. Feller, Stubica Donja, Elsatrg 344, Savska banovina.

Kako je nastala draginja in brezposelnost?

Kmeti list nam tako od srca piše, da gotovo tudi našega podeželskega mnenja o draginji in brezposelnosti ne bo zavrnil. Hočem biti točen in kratek.

Med vojno so tiskali denar kakor bi tiskali knjige; zato je njegova vrednost v inozemstvu padala, a doma so cene v veselje splošnosti od dne do dne rastle, le oni je občutil draginjo, ki je dobival stalno mesečino; toda tudi ta se je polagoma dvigala, četudi so cene prav takrat poskočile, kadar se je obljubljala kaka regulacija, tako da nista imela dobička delavec in javni nameščenec, temveč cene dvigajoči producent. Po vojni se je denarništvo polagoma boljšalo in cene bi morale sorazmerno padati, kakor so med vojno sorazmerno rastle. Tedaj pa so proti temu nastopili trgovina, industrija in promet, češ da so blago kupili in izdelali po starih cenah in bi torej po novih prodajali v zgubo. Države so se temu vdale, cene so skoraj deset let ostale iste ako niso celo zrastle, edino od plač živeči uslužbenki niso mogli do pravega reda, so bili celo na slabšem, ker so najprej njim pričeli nižati, mesto pri cenah, potem šele pri plačah. Razni ravnatelji, delničarji in podobni sloji so trgali plače, a niso trgali tantijem, provizij in dividend. Z raz-

nimi pretvezami so ustavljali obrate, odpuščali delavstvo in poleg draginje je nastala še brezposelnost in stanovanjska mizerija. Državni proračuni so se iz milijonov spremenili v milijarde, a ni jih bilo mogoče zmanjšati, ker je javnost proti vsej logiki, nastopala proti znižanju cen in je zagovarjala draginjo. Danes bi moral stati naš dinar tam, kjer je bila pred vojno krona, frank, lira, tudi marka ali rubelj, ki so bili sorazmerno vedno enako vredni; mesto tega je trajalo nekaj let, da smo dobili relacijo 1:4, in trpela je država, ker je plače usmerila po vrednosti dinarja, kajti občinstvo je prvotno postavilo pravilo krona — krajevar, kmalu po utrditvi dinarja pa krona — dinar, ne dinar krona. Dinarske cene so se v naših krajih v kronah početvorile; ker plače in drugi dohodki temu niso takoj sledile, je nastala draginja in pomanjkanje.

Pa še drug vzrok je pomagal! Pred vojno je bil dovoljen 5% dobiček, po vojni so bile 25% provizije dovoljene; za naloženi denar so plačevali 3—5%, za posojeni 6—8%; po vojni je prvi narastel na 6%, poslednji na 10% in več, da ne govorim o oderuštvi s 30%! Tako so se povišala stanovanja, ker je bilo treba zidati stavbe z 10% in višjo amor-

Kdo more kmetovalca rešiti propasti?

Kmetijstvo drvi po strmem klancu pri sedanjih razmerah gotovemu propadu nasproti in vprašanje je; kdo je kriv posledic, ki nas tirajo v propast?

Mnogi se sklicujejo na obstoječo krizo, ki je objela ves civilizirani svet, ter zadalja s svojimi posledicami kmetijstvu in delavstvu najobčutnejši udarec. Tudi obrtnika, trgovca zadenejo te posledice, pa ne tako v živo, kot kmetovalca, kajti trgovec ni prisiljen prodajati svojega blaga po nižji ceni, kakor njega stane, tako je tudi pri obrtniku, in drugje.

Delavec, ki je zaposlen na teden samo 3 do 4 dni, ima še obstoj zagotovljen, čeravno je njegov položaj poslabšan, kakor je tudi položaj trgovca in obrtnika poslabšan, ker ne naredita takega prometa kot v normalnih razmerah.

Tovarniškega brezposelnega delavca in delavce drugih strok, ki niso zaposleni vsled obstoječe krize, pa čakajo slabi časi; njih položaj bo postal neznosen, ako se razmere v prihodnjem času ne spremenijo; tudi kmetovalca, ki je trajno zaposlen pri svojem obratovanju z vztrajno delavnostjo in varčnostjo skozi celo leto, čaka ista usoda; kljub temu je pa prisiljen prodajati svoje proizvode z veliko izgubo. In kaj čaka nas kmetovalce v takih razmerah, kljub naši vztrajni delavnosti, varčevanju in vsem pripomočkom, ki se nam na razpolago za naš dobrobit? Gotova propast, če se razmere ne predrugačijo! Krivdo našega slabega stališča smemo zapisati na naš lastni rovaš in našemu neorganiziranemu razcepljenju, ki nas tlači. Ali bomo brezbrizno, apatično čakali, da iztegne velekapital svojo močno roko po naši zemlji in nas podjarmi za sužnje? Kakor pravi pregovor; pomagaj si sam in Bog ti pomore!

Naša dolžnost je toraj, da si sami sebi pomagamo in to smemo pričakovati edino od našega delovanja za znosljiv položaj kmetovalca, ki se danes nahaja v obupnem položaju. Niso bili zlati časi pred 50 leti, ko sem prevzel posestvo, a v primeri s cenami za kmetijske proizvode in potrebščinami, ki si jih je kmetovalec nabavljati, ni bilo take gorostasne razlike kot danes.

Nočemo in ne zahtevamo previsokih cen za naše kmetijske proizvode, a proti takim nizkim cenam, ki jih imajo danes naši produkti, nas pa vse kmetovalce cele kraljevine Jugoslavije veže dolžnost, opustiti vse politične ozire in se združiti v okvirju Jugoslovanske radikalne kmetijske demokracije, v kateri nam bo možno s pomočjo naših narodnih poslancev doseči primerne cene kmetijskim proizvodom, ki nam bodo nudile iznosni obstanek in nas rešile propada.

Da kmetijstvo popolnoma ne propade in da v doglednem času ne postane jugoslovanski kmetovalec suženj močnejše roke, ki priznava pravico lastni mošnji, je naša dolžnost; da se opriemo samopomoči, to samopomoč moremo doseči edino v organizaciji Jugoslovanske radikalne kmetijske demokracije.

Združenim v Jugoslovanski radikalni kmetijski demokraciji, nam bo možno izposlovati in doseči kmetijskim proizvodom primerne cene, ki bodo zagotovile obstanek kmetijstva.

To edino, da kmetijstvo ni organizirano in ker smo kmetovalci razcepljeni po demagogični sugestiji na različna mišljenja, nam je krivo v veliki meri našemu slabemu položaju. V sosedni avstrijski republiki je kmetijstvo organizirano in ako vpoštevamo tamkajšnje cene kmetijskih proizvodov proti našim cenam, nas ta primer mora vzpodbujati k skupnemu delovanju za naš obstanek. Kmetovalci, naša sveta dolžnost je združitev vsega kmetijskega stanu v celi naši državi Jugoslaviji, v okrilju Jugoslovanske radikalne kmetijske demokracije z jugoslovansko državno zavestjo!

Edino na tej podlagi zamoremo pričakovati rešitve v našem sedanjem brezupnem položaju. Oprimimo se kmetovalci rešilne poti, katera

Vam je potrebna pomladna kura



z večkrat preizkušenim „PLANINKA“-čajem

iz zdravih planinskih zelišč, ker čisti kri, jo osvežuje in porazdeli; izloča iz telesa vse tuje materije in morbozne strupe, ter se je obnesel pri obolenju sečne kisline, jeter, žolča, pri žolčnih kamnih in težkočah prebave, hemoroidih itd. kot dragoceno domače sredstvo.

Radi tega pričnite tudi vi še danes s pomladno kuro od 8 do 12 tednov s „PLANINKA“-čajem Bahovec.

Oduševljeni boste. Zahtevajte v lekarnah izrečno „PLANINKA“-čaj Bahovec. Pravi samo v plombiranih paketih in z napisom izdelovalca.

LEKARNA Mr. BAHOVEC, LJUBLJANA, Kongresni trg

bo vodila v prihodnosti v boljšo bodočnost naš kmetijski položaj in s pomočjo naših narodnih poslancev bo možno urediti primerne cene našim kmetijskim produktom, ki nam bodo nudile skromen kmečki obstanek.

Intenzivno izrabljanje naše izžrpane grude z vsemi pripomočki umetnih gnojil in umnega kmetovanja ne morejo rešiti kmetijstva pred propadanjem pri takih cenah kakor dandanes, ko dobi vinogradnik za liter vina 2-5 do 3 Din, živinorejca za kg teleta 4 Din, za kg pitane vola 4-5 Din in za kg pitane prašiča celo 6 Din. Take sramotne cene navedenim kmetijskim proizvodom, ki so glavni viri kmetijskih dohodkov, in oderuške, previsoke obresti so neznošljive za kmetovalca, ki je vsled teh posledic primoran hoditi rakovo pot z gospodarstvom; z najboljšo voljo, z neumornim trudom in znojem, ni v stanu kriti stroškov z dohodki. In kaj čaka še onega kmetovalca, ki ima obremenjeno posestvo?

Ni naš namen, da bi se cene kmetijskim proizvodom povzpele na povojne visoke cene; za primerno zvišanje sedanjih je pa skrajna dolžnost slehernega kmetovalca, naj z vso silo dela na to, da se cene kmetijskim proizvodom zvišajo — da se tako obranimo propada, ki nam preti!

Kmetovalec kranjskega sreza.

Zemljiško prometne komisije

Med vojno je izšla cesarska naredba v naredbeniku štev. 254 z dne 9. 8. 1915, pravilnik k tej naredbi v naredbeniku štev. 255 z dne 11. 8. 1915 in dodatek v naredbeniku štev. 108 z dne 18. 4. 1916.

Na podlagi § 8 naredbe so bile takrat na sedežih okrajnih sodišč osnovane takozvane zemljiško prometne komisije, ki so imele nalog nadzirati promet z zemljišči.

Iz § 1. te naredbe izhaja, da je ta zasilna naredba bila izdana izjemoma le za čas vojne, da s tem onemogoči nakup kmečkih zemljišč v spekulacijske svrhe.

Vse prošnje, ki jih je bilo predlagati na zemljiško prometne komisije so bile takrat koleka proste.

Kljub temu da ni že zdavnaj nobene potrebe več, poslušajo te zemljiško prometne komisije še vedno pri sodiščih v Sloveniji in menda tudi v Dalmaciji. Vrh tega se pobira sedaj za vlogo na zemljiško prometno komisijo taksa v znesku 25 din. S to takso so obremenjeni kmetje, ki kupujejo ali zamenjajo kakšen kos sveta le v Sloveniji, ker v drugih delih države zemljiško prometnih komisij ni in je tudi iz tega razloga gorenja navedba krivična in bi jo bilo kot nepotrebno ukiniti.

Vsled tega prosimo gg. narodne poslance, da se na merodajnem meslu toplo zavzamejo, da se zemljiško prometne komisije čimprej odpravijo.

Zapeka (zaprtje). Zdravniki pri zdravljenju mož, žen in otrok prav uspešno uporabljajo naravno Franc-Jožefovo grenčico.

Mladina

Akademski agrarni klub »Njiva« v Ljubljani je imel v soboto, dne 16. t. m. svoj redni občni zbor v sejni dvorani Kmetijske družbe. Na njem so razpravljali naši kmetijski sinovi, ki študirajo na ljubljanski visoki šoli, o svojem delu, pa tudi o težkem gospodarskem stanju našega kmeta. Povdarjali so predvsem nujno potrebo sistematičnega urejenega prosvetnega in gospodarskega dela na vasi, na drugi strani pa potrebo sloge in združitve vseh onih, ki so zvesti naši kmetijski vasi in našem kmetu. Sklenili so, da bodo šli takoj in z vsemi svojimi silami na delo tja, kjer je to danes najbolj potrebno, to je — na vas! Posebno razveseljivo je dejstvo, da so se vrste naših zavednih in delavnih fantov v zadnjem času tako lepo pomnožile in se še vedno množe. Njihovemu delu želimo mnogo uspehov!

Več dobre krme! je naslov knjige o travništvu, ki jo je spisal inž. Terzan in jo je izdala Kmetijska Matica v Ljubljani kot svojo redno knjigo za leto 1932. Ker je izboljševalno delo na travnikih treba izvršiti spomladi in je zato knjiga baš sedaj aktualna, je sklenila uprava Kmetijske Matice, da jo lahko dobe člani Kmetijske Matice, ki so poravnali članarino za leto 1932, vnaprej, ako to sporoče in plačajo poštnino v znesku Din 1-50, (lahko v znakah). Ostale tri knjige, to so: 1. Stibler: »Zadružništvo« 2. del; 2. Veliki koledar za leto 1933, ki bo posvečen našim občinskim upravam in bo zato obravnaval vsa važnejša upravna vprašanja naših občin, in pa 3. p o v e s t bodo dobili naknadno v jeseni. — Članarina (za vse 4 knjige) znaša samo Din 20—. Plača se pri domačem poverniku Kmetijske Matice. Kdor želi, da se mu pošlje knjige direktno na njegov naslov po pošti, mora plačati poštnino (za vse 4 knjige) v znesku Din 4-50 posebej. Rok za prijavo poteče z 31. majem t. l. — Kmetje, pristopajte k edini slovenski kmetijski književni družbi Kmetijski Matici!

Čevlje dobite povsod, na obroke pa samo pri „Tempo“, Ljubljana, Gledališka ulica 4 (nasproti opere).

Poljska republika se oficijelno udeleži XII. mednarodnega velesejma v Ljubljani od 4. do 13. junija t. l. Poljska razstava, na kateri bo zastopana najmarkantnejša poljska industrija, bo obsegala preko 400 kvadratnih metrov prostora. Razstavno blago bo naloženo v posebnem vlaku, ki pripelje naravnost v Ljubljano. Razstavno blago bo nameščeno v velesejemski zgradbi, razstavljen pa bo tudi sam vlak, sestavljen iz moderne lokomotive in šestih modernih vagonov, vse izdelane v Poljski. Razstavljeni bodo tudi tramvajski vozovi. Vse to bo gotovo nekaj posebno zanimivega na letošnjem ljubljanskem velesejmu.

Dopisi

Beričovo. V nedeljo 10. aprila se je vršil v prostorih Iv. Grada sestanek volilcev tuk. občine, katerega se je udeležil poslanec Alb. Komar, ki je temeljito obrazložil delo v parlamentu kakor o raznih že sprejetih zakonih in o predlogih, kateri še čakajo rešitve. Gosp. poslanec je za svoja izvajanja žel splošno odobravanje. Za njim je govoril g. dr. Zaje, član ban. odbora JRKD o pomenu organizacije in o pravicah in dolžnostih članov JRKD. Obenem je pa krepko ožigosal razne bivše »narodne« voditelje, ki še vedno spletkarijo med ljudstvom, ampak zaman, ker nekdanji »zlatic« časi korupcije se ne povrnejo nikdar več. Ljudstvo zaupa vladarju in poslancem, ki se trudijo, da popravijo, kar se je tekom let zagrešilo. Zato se mora vsacega brezobzirno ukloniti, pa naj bo Peter ali Pavel, kdor med narodom na katerikoli način širi malodušnost in nesporazum. Na to se je vršila ustanovitve krajev. org. JRKD. Predsednikom je bil soglasno izvoljen tov. Ivan Grad. Kmetje in delavci oklenite se organizacije, ker le v skupnem delu je naša rešitev!

Lož pri Rakeku. Na Bloški polici je umrla dne 17. aprila 1932 popoldne ob 1. uri gospa Marija Modic, soproga Ludvika Modic, posestnika in gostilničarja na Bloški polici, v starosti 50 let.

Podzemelj. V nedeljo 10. t. m. je nenadoma nastal požar v prostorih gostilničarja in trgovca g. Röhla v Podzemlju. Ogenj je upepelil dve hiši in gospodarska poslopja, dr. Niku Zupaniču pa pod. Kako je ogenj nastal, ni znano. Na mesto nesreče so takoj prihitela gasilna društva z brigadami iz Krasince, Gribelj, Pravotine, Dobravice in Metlike. S požrtvovalnostjo in vztrajnostjo se jim je posrečilo udušiti besneči element. Najlepša jim hvala in čast za človekoljubno delo. — Na veliko soboto smo spremili k večnemu počitku gospo Katarino Smukovo, ženo podzemeljskega župana, ki je bila v naši okolici obče znana in priljubljena, o čemer je pričal lep spoved. Za vsakega človeka je imela prijazno besedo, a za reveža vedno odprto srce in roke. Po dolgi in mučni bolezni je bila izrgana iz kroga družine, kateri izrekamo najiskrenejše sožalje. — Pred mesecem se je osnovala v Podzemlju Kmetška sokolska četa, ki šteje nad 50 zavednih, krepkih in neustrašenih kmetških fantov-Sokolov. Vsako nedeljo popoldne se urijo v telovadbi, da se točno izvezbajo za svoj prvi telovadni nastop ob 25-letnici sokolskega društva v Metliki meseca junija. Prosvetni odsek Sokolske čete pa priredi v nedeljo 24. aprila na šolskem odru tri-dejansko burko »Trije vaški svetniki«, ki bo prav gotovo vzbudila mnogo zabave in smeha. Mladi »Kmetški Sokolski četci« pa želimo mnogo uspeha pri njenem bodočem delu in ji kličemo: Brez pogleda na levo in desno — samo naprej — v borbo za povzdigo kmetške samozvesti in organizatoričnega smisla v vrstah kmetškega proletarijata.

Zdrav rod je pogoj napredka in blagostanja. Naš kmetovalec stremi za enim in za drugim, toda v današnji krizi pozabi le prečesto na največji zaklad: svoje zdravje. — Kdor si hoče povrniti ali utrditi zdravje in preživeti hkrati nekaj dni mirnega, udobnega in poteni oddiha, naj poseli zdravilišče Rogaška Slatina!

Pišite ravnateljstvu zdravilišča predhodno po prospekt!

Koledar.

- 24. aprila — nedelja: Sv. Jurij.
- 25. aprila — ponedeljek: Sv. Marko.
- 26. aprila — torek: Sv. Klet.
- 27. aprila — sredo: Sv. Peregrin.
- 28. aprila — četrtek: Svi Pavel.
- 29. aprila — petek: Sv. Robert.
- 30. aprila — sobota: Sv. Katarina.

Novice

Kmetje, obrtniki in podeželski delavci!
Zahtevajte v vsakem gostilniškem
lokalu, kamor zahajate in dajete
zaslužka, »Kmetški list«!

Domače vesti

Za sroškega načelnika v Šmarju pri Jelšah je imenovan g. dr. Dionizij Maras, banski svetnik pri banski upravi Dravske banovine.

Vseposod poplave. Iz vseh krajev poročajo o velikih poplavih, ki so posledice pomladnega deževja in tavanja snega. Zlasti na Romunskem je reka Tisa silno narasla in preplavila veliko naselbin, predvsem mesto Arad, kjer se je porušilo nad 200 hiš. Tudi v našem spodnjem Podunavju in Posavju je poplava napravila silno škodo in so cele pokrajine pod vodo. Porušilo se je tudi mnogo zgradb. Revnejše prebivalstvo silno trpi. Na pomoč je bilo poslano vojaštvo.

Ravnatelj državnih železnic v Ljubljani vpojojen. Vpojojen je ravnatelj državnih železnic dr. Jakob Borko.

Zakon o zaščiti kmeta je sprejela narodna skupščina. Zakon zahteva moratorij za kmečke dolgeve in za gotovo dobo prepoveduje vsako nasilno prodajo in eksekucije kmečkih posestev in urejuje višino obrestne mere za kmečka posojila.

Velika tatvina pri davčni upravi. Iz blagajne splitske davčne uprave je izginilo 392.000 Din. Policija je pridržala v zaporu blagajnika Mato Škariča, dokler preiskava ne dožene, kako in kam je denar izginil.

Kmeti so odkrili staro grobnico. Kakor javljajo iz Skoplja, so v bližini vasi Pustinika našli tamkajšnji kmetje staro grobnico, na kateri se je nahajala velika plošča s starosrbskim napisom. V grobnici je bilo mnogo srebrnega okrasja in nekaj novcev iz dobe cara Dušana. Kmetje so vse te reči odnesli v Skoplje in jih prodali nekemu zlatarju. Za najdbo pa se je kmalu zvedelo in so se strokovnjaki začeli zanimati za najdene predmete, ki v kulturnohistoričnem oziru predstavljajo precejšnjo vrednost.

Trije gimnazijci so utonili v Krki pri Novem mestu, po kateri so se vozili v malem čolnu in jih je voda pri nekem jezcu potegnila za seboj.

Zavodi za umobolne prenapolnjeni. Ker so vsi zavodi za oddajo umobolnih zopet prenapolnjeni, je vsak sprejem brez predhodnega vpoklica na podlagi pismene prošnje, opremljene z zdravniškim spričevalom, nemogoč. Na to se opozarjajo v lastnem interesu vsi prizadeti.

Krvav pokolj med seljaki in sodno komisijo. V selu Petroševci pri Banjaluki je prišlo do krvavega pokolja med sodno komisijo in seljaki. Banjaluški župan Hamzu Husedžinović je s svojim bratom Šemso v spremstvu sodne komisije hotel prevzeti posestvo bratov Aljegičev, ki so izgubili neko pravdo na tožbo Husedžinoviča. Ko je sodna komisija začela poslovati, so se bratje Aljegiči zoperstavili in nastala je med njimi ter žandarji in Husedžinovićem krvava borba, v kateri je bil Stojan Aljegič ustreljen, njegov brat Djuro pa ranjen. Tudi dva žandarja sta dobila težke poškodbe. Uvedena je bila najstrožja preiskava in je bil tudi proti banjalušchemu županu odrejen preiskovalni zapor.

Na potu v zapor je umrl. V vlaku na progi Split—Sinj je nenadno umrl Ante Varivodič, kmet iz Trilja, ki se je v spremstvu svojega sina pod nadzorstvom orožnika vozil v Split, kjer je bil izročen tamkajšnjem sodišču zaradi pretepa, pri katerem je z nožem zabodel nekega kmeta, nekega drugega pa hudo poškodoval.

V smrt, ker se je sprla s fantom. V vasi Bergadovo blizu Mitrovice so potegnili iz vodnjaka 19 letno kmečko dekle Marijo Iljanovič. Prvotno so mislili, da jo je vrgel v vodnjak njen fant, brivec Ljubomir Čizmič. Aretirali so ga, pa je bil takoj izpuščen, ker se je izkazalo, da je šla Marija sama v smrt in sicer zato, ker sta se bila s fantom sprla.

Človeško truplo v zagrebskem kanalu. Delavci, zaposleni pri velikem odvodnem kanalu, so našli napol nago truplo neznanega moža. Sodiijo, da je bil mož ubit in vržen v enega izmed zagrebskih kanalov, iz katerega ga je voda odnesla v glavni kanal.

Za usta in zobe dnevno par kapljic blagodišnega Felterjevega Elsaftida v kozarec vode, to je vžitek in obenem tudi preizkušena zaščita proti mnogim obolenjem grla in vratu, proti hripji itd. Poskusna steklenica 6 Din, dvojna steklenica 9 Din povsod. Po pošti 9 poskusnih ali 6 dvojnih ali 2 velike specialne steklenice 62 Din franko pri lekarnarju Eugen V. Feiler, Stubica Donja, Elsatrg 344, Savska banovina.

Osel potuje z avtomobilom. Neki Nemec iz Frankfurta je kupil v Splitu za 600 Din oslička in ga odpeljal v luksuznem avtomobilu svoji hčerki v dar. Mož je dolgo razmišljal, kaj bi vzel za spomin iz naših krajev, da bi vzbudilo v Frankfurtu senzacijo in se je odločil za oslička.

Bolezni in lakota v severni Dalmaciji. Po vaseh severne Dalmacije razsaja že mesec dni epidemija hripe. Zaradi slabe hrane in žalostnih higijskih razmer zahteva bolezen mnogo žrtv. Posebno hudo je trpela vas Gorica, kjer je pobrala hripa v kratkem nad 40 ljudi.

Krvava bitka z motiko. Po naših vinogadih se je začelo delo in si najamejo vinogradniki svoje kopače. Tako sta si jih najela tudi posestnika Cafuta in Smigoc od Sv. Barbare v Halozah, da jinfra okopljejo vinograd. Dne 13. t. m. so kopači obeh posestnikov malo več pill, tako da je prišlo zvečer med obema strankama do prepira, ki se je izpremenil v hud boj z motikami. V tem boju je hudo ranjen posestnikov sin Šmigoc Jožef, ki je dobil tako močan udarec z motiko na glavo, da mu je počila lobanja in da je padel v nezavest. Ker je bilo napadalcev okoli enajst, se do sedaj še ni moglo ugotoviti kdo je udaril Šmigoca. Šmigoca so prepeljali v nezavestnem stanju z reševalnim avtom v bolnico v Ptuj.

Domače delo svetla točka v krizi. V današnjem oglašnem delu opozarjamo na ponudbo tvrdke: Domača pletarska industrija, Josip Kališ, Maribor, Trubarjeva ulica 2. Pletilni stroj »Regentinjac« pomeni za delavoljne novo stalno možnost mesečnega zaslužka.

Vesti iz sveta

Na Češkoslovaškem znižajo vojaško službeno dobo na 14 mesecev, zato pa bodo imeli 500 podčastnikov več in vsako leto 5000 novincev več.

Sledovi mamuta pri Pardubicah. Pri regulacijskih delih v Srnojedu blizu Pardubic so našli kopači 1-20 m dolg mamutov zob v diluvialni naplavini 6 m pod zemsko skorjo. Delavci so izročili najdbo muzeju v Pardubicah, ki je prevzel zob v svoje varstvo.

Nov nevaren komar. V Nemčiji so poznali doslej tri vrste komarjev, ki povzročajo mrzlico, pri Hinsbecku ob spodnjem Renu pa je odkril prof. Martini sedaj še četrtega škodljivca te vrste, ki ga znanost pozna pod imenom Anopheles algeriensis. Kakor kaže njegovo ime, je njegova prava domovina v Severni Afriki, poleg tega so ga poznali tudi na Sardiniji, v Italiji, Makedoniji, Palestini, Mezopotamiji in dalje do Srednje Azije. Od nekdaj iz teh krajev so ga morali prenesti pred nedavnim v Nemčijo.

Novo cerkve v Parizu? Pariški nadškof je nedavno izdal oklic, naj bi ljudje prispevali prostovoljne darove za zgradbo novih cerkva, da bi se s tem omilila brezposelnost v Franciji. Oklic je imel nečakan uspeh. Zbralo se je baje toliko denarja, da bodo v kratkem začeli graditi 32 novih cerkva.

Hoover bo dobival 1 dolar mesečne plače. Gospodarskemu odboru reprezentančne zbornice, ki razpravlja o štednji v državnem gospodarstvu, je poslal ameriški predsednik Hoover pismo, v katerem sporoča, da je pripravljen pristati na to, da se njegova plača za dobo enega leta zniža od 75.000 dolarjev na 1 dolar mesečno.

Največja cerkev na svetu. V Liverpoolu grade cerkev po načrtih arhitekta Edvina Lutyensa. To bo največja katoliška cerkev na svetu in bo imela tudi največjo kupolo. Pomotoma so nekateri mislili, da ima sedaj največjo kupolo cerkev sv. Petra v Rimu. Ima jo svetišče Gol Gunbaz v Bijapurju v Indiji, ki ga je zgradil sultan Mohamed Adil šah. Kupola meri v premeru 150 čevljev, dočim bo premer kupole liverpoolske cerkve 168 čevljev. Nosili ga bodo štirje veliki loki. Tudi v pogledu prostornine bo cerkev v Liverpoolu večja od cerkve sv. Petra v Rimu. Cerkev bo imela 46 oltarjev.

Ruski podzemni zakladi. Ameriški inženjer John Calder, ki je zgradil tvornico za traktorje v Stalingradu, poroča o senzacionalnih načrtih, ki jih ima Rusija z izkoriščanjem svojih podzemnih zakladov. Moskovska vlada ga je poslala nakupovati stroje, ki bodo služili za eksploatacijo bogatih ležišč zlata in bakra ob Balkaškem jezeru v Kazakstanu. Tam so ležišča bakra, ki presegajo v pogledu bogastva rudnike Anakonda v Ameriki ter so tudi bogatejša od rudnikov zlata ob reki Leni v Sibiriji. Ozemlje, kjer bodo začeli kopati zaklade, je danes še popolnoma pusto. Oddaljeno je od turkestanško-sibirske železnice celih 400 km. Letos v juniju bodo poslali tja 18.000 delavcev pod vodstvom inozemskih inženjerjev.

Ljudje, ki so bolni na žolčnih, ledvičnih in kamnih v mehurju, ter oni, ki trpe na prekomerni tvoritvi sečne kisline in napadlih protina, uravnavajo leno delovanje črevesa z uporabo naravne »Franz Josefove« vode. Može zdravniške prakse so se prepričali, da je »Franz Josefova« grenčica sigurno skrajno prizanesljivo delujoče salinično odvajalno sredstvo, tako, da jo priporočajo tudi pri trebušnih kilah, natrgani danki in hipertrofiji prostate. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Strojepiskin prstek. Neka ameriška strojepiska v Los Angelesu toži avtomobilskega šoferja, ki jo je nedavno vozil in se mu je pri tem primerila nesreča, da je vozilo trčilo v neki avtomobil, pri čemer je izgubila mezinco, na poldrugi milijon Din odškodnine.

Predor pod Apenini. Italijanski gradbeni minister Crollanza si je ogledal dela na eks-presni progi Bologna—Firenze, ki naj prinese nov zamah v evropski potniški promet. Po tej progi bo prvi vlak dospel iz Bologne v Firenzo v 66 minutah, zveza od Napolija do Milana pa se bo skrajšala za celih 6 ur in bo trajala namesto sedanjih 16, samo 10 ur. Na tem delu proge bo dnevno vozilo 90 dvojnih vlakov z brzi-no 120 km na uro. Del proge zahteva tudi predor pod Apenini, ki bo dolg 18.510 m in bo eden največjih dvotirnih predorov na svetu.

Blagoslov od zgoraj. Kakor poročajo name-ravajo boljševiki ogromna ozemlja v Srednji Aziji posejati z žitom s pomočjo letal. Po tej metodi bo delo 20-krat hitrejšo nego s traktorji. Praznovorni srednjeazijski kmetje bodo ob pogledu na žito, ki bo padalo z neba, gotovo verjeli v čudež kakor ljudje v srednjem veku krvavemu dežju, ki ga je znanost pozneje razkrila kot rdeči cvetni prah severnih borov, ki ga je veter pognal proti jugu. Isto tako so govorili na Ceylonu, ki so jim pred kratkim deževala ribe in žabe z neba. Calutarci so priredili zahvalne svečanosti bogovom, kateri so jim darovali te stvari. Znanstvena preiskava je seveda ugotovila, da je ribe in žabe pobral vrtinec, ki se je bil stvaril na morju v smeri proti kopnini. Ko se je razbil, so male živali padle z debelimi dežnimi kapljami na tla.



Povodenj v Banatu.

Vsak angleški vojak dobi strojnico. Angleški vojaški strokovnjaki se bavijo z idejo, da bi oborožili vsakega vojaka namesto s puško s strojnico. Vojno ministrstvo je baje preizkusilo primerne modele in izbralo najprimernejšega. Sedanji model je skoraj tako lahek kakor puška, ki so jo nosili vojaki na rami, ima pa neprecenljivo prednost, da lahko odda vsako minuto 400 do 500 strelcev. Najprej bodo s strojnici oborožili konjenico, potem pa ostale oddelke.

Čuden dež. Redko prirodno pojavu so doživeli te dni v srednji Italiji. Padal je tako imenovani »blatni dež«, ki je poleg »rdečega dežja« v starih praznovernih časih vzbujal velik strah med prebivalstvom. Pa tudi še dandanes misli ljudstvo, da je tak dež znak bližajočih se slabih dni. »Blatni dež«, ki je pred par dnevi padal po srednji Italiji, so preiskali in ugotovili, da je vseboval mnogo železnih mineralnih sestavin. Očividno so vetrovi zanesli prah iz saharke pušča-ve nad Italijo in povzročili ta redek prirodni pojav.

Ljudsko štetje v Avstraliji. Po statističnih podatkih je znašalo 31. decembra 1931 število avstralskega prebivalstva 6.525.918, to je okoli 50.000 več kakor ob koncu l. 1930.

600 km na uro. Na cesti Pariz—St. Germain so delali zadnje dni zanimive poskuse z novim tipom brzega avtomobila, ki naj potolče dose-danje rekorde Angleža Campbella. Avtomobil je zgradil francoski inženjer Stapp. Njegovo vo-zilo napravi 600 km na uro. Avtomobil ima podobo rakete. Dolg je 10 m, visok 150 cm in tehta v pogonskem stanju 2500 kg.

Ford gradi največje letalo sveta. Letalski oddelk Fordovih tvornic v Detroitu gradi ogromno letalo, ki bo v kratkem poskusilo svojo srečo v zraku. Letalo bo največje na svetu, v pogledu udobnosti najpopolnejše, kar se je do-slej napravilo v tej stroki. V njem bo za 58 oseb prostora ali šest ton tevara. Letalo bo po-polnoma iz kovine in razpetina kril bo merila 85 metrov.

Tudi Vatikan občuti gospodarsko krizo. Pri-spevki, ki jih je zbral leta 1931 pokret za versko propagando, znašajo 51 milijonov lir. 20 odstot-kov manj kakor leta 1930. Kardinal Van Rosul je pri čitanju adrese pri avdijenci članov vati-kanskega sveta utemeljeval znižanje prispevkov s splošno gospodarsko krizo, nakar je odgovoril papež, da zasluge pokreta niso zato nič manjše, če so prispevki padli.

Gospodarstvena skladnost

Priroda nudi ljudem v svoji snovi in v silah sredstva za zadovoljevanje življenjskih potreb. Prirodni proizvodi morejo le deloma naravnost zadoščati človeškim potrebam; najčeste mora človek skrbno izbirati tako snov kakor sile ter jih s svojim umom v pravi meri tako rabiti in na tak način voditi, da končno dobi željeni rabni proizvod. Napačna raba vodi naravnost v škodo.

Naj tu omenim le ogenj, vodo in elektriko. Nebrzdani morejo povzročiti in res često povzro-čajo velikansko škodo, toda brzdnici in prav upo-rabljeni služijo izbornu. Pregovor, da voda, ogenj in elektrika dobro služijo, toda slabo gospoda-rijo, je resničen.

Prirodne sile, ki jih človek uporablja, mo-rajó torej biti primerno omejene in kadar ven-darle prestopijo dopustne meje, se morajo ure-diti s pravimi, ne presilnimi ne nezadostnimi sredstvi. Vsakdo ve, da požara ne ugasimo, če nanj pihnemo, in da ugasimo užigalico, ne bomo na pomoč klicali gasilcev; prav tako slona ne ubiješ s šibico in na komarje nihče ne strelja s topi. Za vsak slučaj primerno sredstvo!

S tem, da snov in prirodne sile rabimo v pravem razmerju na ta način, da pridobljeni proizvodi ali predmeti v tej meri in na tak način zadovoljujejo posameznike, da se ti zase in tudi medsebojno morejo zadovoljevati, udeležujemo primerno gospodarstvo.

Gospodarstvo v širšem pomenu torej more-mo imenovati splošno gospodarjenje posameznikov kakor tudi človeških združenj: družine, ob-čine, dežele, države, državja, sveta. Po tem, ali se posamezni činitelji gospodarjenja skladajo

bolj ali manj, je tudi vse gospodarstvo bolj ali manj dobro. Popolno soglasje vseh v gospodar-jenju delujočih činiteljev udeležuje gospodar-stveno skladnost.

Gospodarstvena skladnost je namen narod-nogospodarske vede, ki je pa doslej ni uspelo doseči, čeprav so se za to že premnogokrat tru-dili in poskušali. Tega nas zadosti jasno uči zgo-dovina.

Kadar se je delovanje kakega činitelja iz-kazalo za nezadostno ali celo slabo, so se tru-dili, da bi ga popravili, izboljšali; kadar se je kaj podobnega pokazalo pri drugem činitelju, so skušali uravnati tega. Na ta način so se polago-ma izoblikovali različni narodno-gospodarski nauki, ki nas pa — kakor nam dokazuje seda-nja splošna gospodarska stiska — niso dovedli do zaželenega uspeha.

Naša naloga je torej ta, da iščemo sredstev, s katerimi bi mogli delujoče gospodarstvene či-nitelje vedno tako voditi, da bi dosegli gospo-darstveno skladnost.

Gospodarstveno skladnost bi dosegli le v tem primeru, če bi se nam posrečilo vse gospo-darstvene činitelje tako obvladati, da bi nobeden izmed njih ne mogel zase pridobiti kakršne koli pretečnosti, ampak bi vedno vsi morali sodelo-vati v popolnem soglasju.

V to svrhu je seveda potrebno 1. popolno spoznanje bistva, pomena in rabnosti posamez-nih gospodarskih činiteljev, 2. ureditev njih skupnega delovanja in 3. njih primerno nepre-stano vodstvo v sodelovanju, da nobeden ne zgreši določene mu naloge.

Ce z dobrim gospodarstvom primerjamo dobro delujoč stroj, mislimo na njega sestavo in na silo, ki stroj žene. Vsi deli stroja niso enaki ne enakovrstni ne enakovredni itd., toda enaki v skupnem delu. Če popusti najmanjši vijak, pride delovanje v nered ali se celo onemogoči in vijak je treba pritrditi. Rabljena sila mora biti prava, ne premočna ne prešibka, če naj stroj deluje v redu ter se ne presili ali ne ostane nezadostno rabljen.

Da se človeškim živlenskimi zahtevam more zadoščati, je potrebno, da se rabna sredstva pridobivajo ali proizvajajo ter da krožijo, da se morejo porabljati.

Pri proizvodnji moramo upoštevati **prirodu, delo in glavnico** (kapital). Priroda je pogoj in podstava pridelovanju, ki ga izvršuje delo s pomočjo glavnice. Glavni činitelj pri pridelovanju je delo. Glavnica, pridobljena z delom iz prirode, zopet služi pridelovanju, omogočujoč njega udejstvovanje.

Glede prirode se je v prvi vrsti ozirati na lastništvo zemlje. Tozadevne sedanje razmere ne zadovoljujejo in zahteva se razdelitev obdelovalne zemlje med zemljelce po delovni sili družin ali splošna razlastitev zemlje za državo, in zemljelci naj bi dobivali le odškodnino za svoje delo.

Da moremo to vprašanje rešiti, moramo upoštevati, da je razen zemljelcev, ki si pridelujejo hrano, mnogo ljudi, ki si ne morejo pridelati hrane, n. pr. meščani, prebivalci obrstvenih krajev itd. Za dobivanje njih hrane so potrebna zadosti obsežna zemljišča. Torej ne gre, da bi se vsa obdelovalna zemljišča razdelila kmetom, ki pridelujejo živež le za svojo potrebo, ampak je treba primerno omejiti lastništvo velikih zemljišč, na katerih bogati eden, trpe pa mnogi ljudje.

Razlastitev ni umestna, ker bi več škodovala kakor koristila. Po njej bi prenehal vsakršen kmetijski napredek, ker bi noben kmet ne imel koristi od svojega dela; ne trdil bi se za druge in storil bi le, kar bi bilo potrebno. Vemo tudi, da ima večina ljudi veliko ljubezen do zemlje in do posesti sploh; zlasti tudi neimoviti ljudje vroče želijo pridobiti si vsaj svoje bivališče, če mogoče z nekoliko zemlje. Tam si je mogoče ob delopustu odpočiti in se razvedriti v krogu svoje družine.

Glede zemljiške posesti mora torej biti pristo, oddati jo ali pridobiti si jo do točno določene velikosti, kajti nobena posest ne sme presegati določene meje. Toda v posameznih gospodarskih enotah ali ozemljih — n. pr. državah — naj si medsebojno ne škoduje. Prirodni predmeti ali sile v kaki državi naj ne bodo lastnina tujih državljanov, kajti v tem primeru gredo glavni uspehi dela čez mejo in domaći deželi ostane le boren ostanek. Če so tuji državljani že lastniki takih predmetov, se morajo tu udomačiti ali se pa njih lastnina razlasti za primerno ceno. Tujezemska glavnica se pa v potrebi more rabiti pod pogoji, ki bodo pozneje omenjeni.

Najvažnejši proizvodni činitelj je **delo**. Vprašanje o delu se je najbolj obravnavalo, toda se, žal, doslej ni zadovoljivo rešilo. Na tem mestu ni mogoče tega vprašanja nadrobno pretresti, zato naj zadošča nekaj pripomb.

Včasih se za delo smatra samo ročno delo in se zahteva popolna enakost za vse delavce. To ni pravilno, kajti delavci smo pravzaprav vsi — naj delamo telesno ali duševno ali, kar je pač najčestje, oboje hkrati. — Človeška svojstva, sposobnosti, sile in volja so tako različne, da enakost samaposebi ni izvedljiva. Tudi usposobljenost posameznikov za različna dela zahteva tako različno mnogo truda, časa in stroškov, da nekateri morejo že zgodaj, brez posebnega pripravljanja, začeti z delom in služiti, dočim se morajo drugi učiti in mnogo izdati za svojo delovno usposobljenost. Očividno je, da je stopnjevanje takih delavcev ne le potrebno, marveč dano samoposebi. Delo je torej treba presojati po važnosti, kakovosti in količini dela z ene strani, z

druge strani pa po spretnosti, pridnosti in stremnosti delavca. Prisilno izenačenje delavcev je krivica in kazen za sposobne in pridne, toda milost in plačilo za nesposobne in leni.

Dana nam mora biti prilika, da se usposobimo za delo, ki nam prija ali smo si ga izbrali, in da ga pozneje izvajamo. Toda ni vselej mogoče izvrševati izbrano delo, ker ni vedno prilike za to in morajo biti vsa dela opravljena. V takem primeru naj se delovna sila razdeli po potrebi. Vsako delo naj se plačuje po svoji vrednosti.

Sedanje delavske plače so krivično določene. Na eni strani se delo plačuje zelo slabo, na drugi strani dobivajo osebe plačo, ob kateri bi mogla živeti precej velika vas. In osebe z velikanskimi dohodki imajo čisto še drug izborni plačan posel. Vse to ne velja. Po vrednosti plačano delo naj na spodnji stopnji omogoči delavcem pošteno življenje in na zgornji stopnji naj plače ne bodo pretirane. Previsoke plače in razmeroma preveliki vsestranski izdatki silno slabo vplivajo že na srednje, posebno pa na nižje plasti človeške družbe, ki vidijo velikanski razloček med seboj in med onimi. Treba bi bilo uradno določiti stopnje plač, ki bi se ne smele prekoraciti. Postranski posli dobro plačanih oseb bi morali biti častni (neplačani) posli.

Vsakemu človeku mora biti dana ne le prilika za delo, ampak tudi neka prostost v osebnem ravnanju, da se more razvijati ter se udeleževati naravno in po osebnem nagnjenju. Če je priden in pridobljiv, si bo mogel izboljšati svoje stanje.

Človeška enakost obstoji v tem, če se človeška družba smatra za enoto, da so vsi njeni deli (stanovi) razmeroma enako potrebni v celoti, toda posamezni deli imajo različne naloge, ki se morajo izvrševati na različni način ter morajo biti plačane po svoji vrednosti. Zasebna enakost se s tem ne utesnjuje, kajti zasebno je vsak človek sam sebi najvišji gospod.

Po krivici, toda v resnici najmočnejši tačasni gospodarstveni činitelj je glavnica. Glavnica je pridobljena z delom in bi morala služiti olajšanju dela, pospeševanju družabnih medsebojnih stikov ter po možnosti zenačenju socialnih razmer sploh. V resnici denar vlada svet — vlada sebično in zato slabo. To dosti jasno dokazuje sedanja splošna svetovna gospodarska stiska. Na eni strani so velika bogastva in zaloge živlenskih sredstev, da jih uničujejo, da bi glavnica preveč ne izgubila zaradi znižanja cen, na drugi strani pa strda na milijone siromakov, ki jim nedostaja najborejših živlenskih sredstev in ne morejo dobiti dela, da bi si jih priskrbeli.

Denarno gospostvo stremi le po svoji koristi in se ne meni ne za pridelovalce in ne za uživalce. Delavske plače kolikor mogoče znižuje in ročno delo nadomešča s strojnim delom, da so pridelovalni stroški kolikor mogoče majhni, in na drugi strani skrbi s sindikati, karteli, trusti in podobnimi združbami, da so cene izdelkom za porabnike zadosti visoke.

Dokler glavnica delo olajšuje s stroji, dela dobro, če pa s stroji nadomešča delavce, ki zaradi tega postanejo brezposelni, je njeno ravnanje zelo slabo, navzlic povečanju svoje koristi. Samopridno stremljenje glavnice, sebi pridobiti kolikor mogoče velik dobiček, ne glede na žalostni vpliv svojega ravnanja na stanje človeške družine, je privedlo že prej slabo svetovno socialno stanje v sedanjo bedo.

Kakor prirodne sile, ki nebrzdane morejo povzročiti veliko škodo, brzane služijo pa blagodejno, tako bi nam tudi glavnica, ki nas je prosto delujoča dovedla skoraj v pogubo, z omejenim in urejenim delavnostjo služila blagodejno.

Delavnost glavnice naj bo torej strogo omejena. Najprej je potrebno, da denarni up ni predrag; obvezne obresti naj bodo nizko določene. Potem naj bo pridobivanje denarja iz katerega koli podjetja tako omejeno, da si nihče ne more pridobiti denarja nad določeno množino, kajti,

kakor že vemo, naj nobena posest ne more prestopiti določene meje. Vsi višji dohodki naj pripadajo državi za njene potrebe. Le kadar ti dohodki državi ne bodo zadoščali, naj se potrebni nedostatek plača z davki. Na ta način se glavnica ne bo kopičila krajevno, bo služila v zadovoljitev državnih potreb in siromaki bodo razbremenjeni pri plačevanju davkov, sploh: glavnica se bo razdelila med ljudmi bolj redno in bolj pravično ter bo imela koristne učinke in posledice namesto sedanjih pogibelnih.

Morda bo kdo zanikal pravico do omejevanja v prostem razpolaganju z glavnico, toda to bi ne bilo nič novega, nenaravnega, nasilnega. Vsi naši zakoni so v nekem smislu nasilnost, toda vsi jih smatramo za dobre, potrebne in koristne, ker stremijo po naši in državni blaginji. Kakor država ne more dovoliti, da bi n. pr. zasebnik imel vojaštvo, s katerim bi vdiral na tuj svet, ne more trpeti razbojniških tolp, ki bi ropale njene državljane, prav tako ima tudi ne le pravico, ampak celo dolžnost ustaviti zgrešeno delovanje glavnice, ga urediti in voditi do zadovoljujočega uspeha.

Kadar bo uspelo gospodarstvene činitelje tako urediti in usoglasiti, da bodo tvorili gospodarstveno skladnost, bo gospodarska stiska prešla in se ne povrne več.

Sejmi:

24. aprila: Skofja Loka, Podšentjur pri Zagorju, Planina, Radovljica, Črni vrh, Hoče, Žužemberk, Št. Jurij ob j. ž., Št. Jurij pri Hrastovcu, Laško, Zdolet, Mozirje.

25. aprila: Bučka, Grosuplje, Hotovlje, Mozelj, Št. Jurij pod Kumom, Prigorica, Bistrica na Notranji, Kostivnica.

26. aprila: Semič, Kozje, Dolnja Lendava.

27. aprila: Lukovica, Vesela gora pri Sv. Rupertu.

28. aprila: Rakitna, Pišce, Turnišče.

30. aprila: Volbenk, Vel. gaber.

Živinski sejmi

Mariborski živinski sejem dne 12. aprila. Na sejem je bilo prignanih 12 konj, 10 bikov, 129 volov, 274 krav in 17 telet. Skupaj 435 glav. Cene so bile sledeče: debeli voli 3-75—4-50, poldebili voli 2-50—3-50, plemenski voli 2-50—3-50, biki za klanje 2—2-50, plemenske krave debele 2-75—4, krave klobasarice 1-25—1-75, mlada živina 2-25—4-50, teleta 5—6. Prodanih je bilo 213 glav. Mesne cene so bile sledeče: volovsko meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 6—8, meso od bikov, krav in telic 4—6, telečje meso I. vrste 10—12, II. vrste 6—8, svinjsko meso sveže 8—16 Din.

Dunajski praširji sejem. Na trg je bilo prignanih 8351 pršutarjev in 4799 špeharjev, iz Jugoslavije 2890. Cene: špeharji najboljši 1-27, I. vrste 1-22—1-25, II. vrste 1-15—1-20, kmetški 1-15—1-30, najboljši 1-32. Pršutarji 1-25—1-70, najboljši 1-75. — Tendence: Cene so ostale v splošnem neizpremenjene.

Dunajski goveji sejem. Prignanih je bilo 2247 goved, iz Jugoslavije 88. Cene: voli najboljši 1-75, I. vrste 1-40—1-60, II. vrste 1-15—1-30, III. vrste 0-87—1-05, krave I. vrste 0-90—1-0, II. vrste 0-82—0-90, biki 0-75—0-90, najboljši 0-96, klavna živina 0-50—0-80. Tendence: cene za najboljše vole so se slabo držale, ostale kvalitete so bile za 2 do 3 groše dražje, biki pa za 5 grošev cenejši.

Svinjski sejem v Mariboru dne 15. aprila. Na svinjski sejem je bilo prignanih 146 svinj. Cene so bile sledeče: mladi prašiči 5—6 tednov stari 45—70 Din, 7—9 tednov stari 60—90 Din, 3 do 4 mesece 130—180 Din, 5—7 mesecev 250—300 Din, 8—10 mesecev 350—400 Din, 1 leto stari 500—600 Din; 1 kg žive teže 5—6 Din, 1 kg mrtve teže 7-50—8-50 Din. Prodanih je bilo 80 komadov.

Najboljša domača modra galica

je znamke

»Zorka«
ker je zajamčeno 98/99%
in se producira pod državnim nadzorstvom

Lep semenski oves

po Din 2.25 ima v zalogi

„EKONOM“, Kolodvorska 7.

Bukovo oglje in

suha razcepljena drva kupujem na vagone. Ponudbe z najnižjo ceno poslati na upravo Kmetškega lista pod šifro „Kurivo“

Lepo posestvo,

sestoječe iz travnikov, njiv, gozdov, vinogradov in lepih dveh družinskih hiš, primerno za kakšno trgovino, se ugodno proda. Več se izve pri **JOSIP BARIČ, ČEPLJE 19, p. Nemška Loka pri Kočevju**

OGLASI v „Kmetsem listu“
imajo siguren **USPEH!**

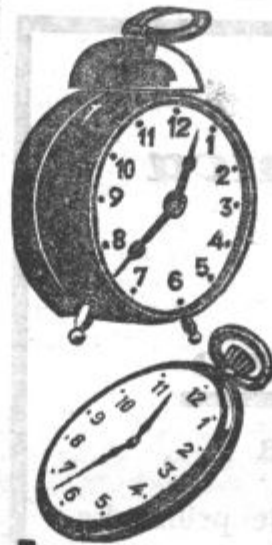


Nov poklic

za dame in gospode z ureditvijo strojnega pletilstva doma. — Zajamčen zaslužek okoli 1500 Din mesečno, ker odjemljemo naplenu blago, plačamo delo za pletenje in dobavimo prejo za predelovanje. Pišite še danes po brezplačne prospekte na:

Domača pletarska industrija štev. 87,

JOSIP KALIS MARIBOR
Trubarjeva ulica 2.



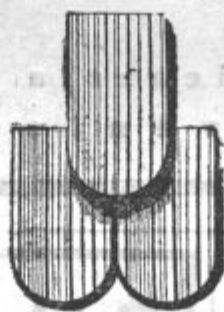
ZELO ZADOVOLJNI

boste z uro, katero kupite v trgovskem domu Stermecki, ker ta bo dobra in poceni. — Pišite še danes po novi, veliki, ilustrirani cenik! Nikel anker remontoar 40 Din, remontoar gravirana 53 Din, tula posrebrena 120 Din, zapestna ura 91 Din, budilke 30, 45, 60 Din, stenske ure 62, 130, 140 Din, stenske ure s kukavico 180, 260 Din.

Trgovski dom Stermecki

Celje št. 63

Cenik zastoj 1



Opeko in strešnike

vsch vrst, za zidavo hiš, iz znanih karlovske opekarn

ILOVAC

dobavlja franko vsaka postaja po konkurenčnih cenah samo

Generalno zastopstvo za Dravsko banovino

»EKONOM« LJUBLJANA, KOLODVORSKA 7



Kmetški hranilni in posojilni dom

v Ljubljani
Tavčarjeva (Sodna) ulica 1

VLOGE na knjižice in tekoči račun se obrestujejo po 5 1/2% brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7% brez odbitka davka na rento

Stanje vlog nad 35.000.000 dinarjev // Rezerve nad 900.000 dinarjev

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog

Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

POSJILA daje proti poročstvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji

BLAGAJNIŠKE URE: Ob delavnikih od 8—12 1/2, in od 3—4 1/2, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 1/2,

Podružnici v Kamniku, Glavni trg, in v Mariboru, Slomškov trg 3

Denar naložite najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Račun pošt. hranil. št. 14.257

Brzjavi: „KMETSKI DOM“

Telefon štev. 28-47



OBUTEV IZ USNJA JUGOSLOVENSkih TOVARN, IZGOTOVLJENA
Z ROKAMI JUGOSLOVENSkih ČEVLJARJEV.

POMAGAJTE NASEMU DELU.

VEČ SLUŽBE.

Prizadevamo si, da Vas kar najbolj postržemo ne samo z dobro in ceneno obutvijo, temveč skrbimo, da Vas postržemo dovršeno in ceneno tudi z ostalimi potrebščinami za Vašo obutev in Vaše noge.

Odstranjujemo brezposelnost, pomagamo domačim tovarnam, pomagamo kupcem z nizkimi cenami.



Cistite Vaše čevlje z našo kremo.

Bata

49.-



Vrsta 2942-00

Sandale ne žulijo niti nog niti žepa. Prodajamo jih za bagatelno ceno. Otroške št. 23-26 Din 39.-, št. 27-34 Din 49.-, ženske št. 35-38 Din 59.-, Moške št. 39-46 Din 69.-

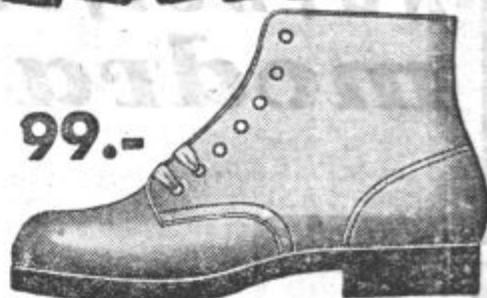
79.-



Za gospodinje:

Praktični čevlji iz črnega boksa in s trpežnim podplatom. So udobni in ceneni. Potrebni so vsaki gospodinj pri delu in za na trg.

99.-



Vrsta 0167-00

Čevlji za štrpaci iz močnega masnega usnja z gumijastim podplatom in peto. Za dober material jamčimo. Ti čevlji so neobhodno potrebni za delo na polju in za vsak štrpaci.

112 let je že stara

Kranjska hranilnica

ki se imenuje sedaj

Hranilnica

Dravske banovine

Ljubljana, Knafljeva ulica 9

Tu naložite na najboljše obresti svoje prihranke

Za vloge in vse obveznosti hranilnice jamči cela Dravska banovina z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo

Najvarnejša naložitev denarja
Najvišje obrestovanje

E K O N O M

**OSREDNJA GOSPODARSKA ZADRUGA
V LJUBLJANI**

nudi po najnižjih cenah vse vrste deželnih pridelkov, najfinejšo banaško in domačo moko, koruzo, krmila, špecerijsko blago in ostale v to stroko spadajoče predmete



Velika zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice ter najboljšega trboveljskega in splitskega portland-cementa

Kolodvorska ulica števil. 7

TISKOVINE

vseh vrst trgovske, uradne, reklamne, časopisne, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!

TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 11, 23
Tel. 25-52 Telegram: Tiskarna Merkur

KDOR HOČE POCENI ZIDATI

naj zida v lastni režiji. — Stavbe prevzema
Stavbno društvo „GRADIDOM“
SREDINA 15. — TELEFON 2426

V zalogi ima vsakovrstni stavbni material. — Izdeluje vsakovrstne načrte. — Preskrbuje stavbišča.

KMETJE!

kupujte pri trdkah, katere nudijo v našem listu svoje blago

Pri krompirju, pesi in koruzi

se splača uporaba

Nitrofoskala-Ruše nad 100%

Pridelek: 300 q krompirja oziroma 600 q pese na 1 ha.

Na 1 k. jutro je potreba 250 do 300 kg nitrofoskala.

Kmetovalci, naročajte skupno preko svojih zadrug, Kmetijskih podružnic ali občin pri

Tvornici za dušik d. d., Ruše